

S Á M I R Á Đ Đ I
SAAMELAISNEUVOSTO
SAMERÅDET
СОЮЗ СААМОВ
SAAMI COUNCIL

Godkjente resolutioner

Samernas 20:e konferens

Murmansk

2013

Innehållsförteckning

1. Psykosocial hälsa.....	2
2. Diskriminering av samer	3
3. Barentssamarbeidet	3
4. Valperioderna	4
5. Samisk ungdom och traditionella näringar	4
6. Problemen med rovdjuren inom det samiska renskötselområdet	5
7. Förhandlingar mellan staterna	5

1. Psykosocial hälsa

Idag ser man en spridning av den psykosociala ohälsan hos de samiska ungdomarna som är ytterst kritisk. Samtidigt är kompetensen om samernas situation bristande vid hälsocenter och sjukvård. Detta innebär att unga samer, som är i behov av vård, inte får acceptabel behandling. Överlag inom Sápmi existerar inte specifika institutioner, som vård- och hälsocentraler, vars åtgärderna är riktade mot den samiska befolkningen. Därför krävs det specialkompetens, som hämtas från den samiska befolkningen, inom dessa yrken.

Samernas 20:e konferens uppmanar därför att man avsätter resurser för att arbeta vidare mot den psykosociala ohälsan bland den samiska befolkningen.

Samernas 20:e konferens uppmanar därför att det etableras ett gemensamt samiskt kompetenscenter för samer bosatta i de fyra nationerna. För att säkra bästa resultat krävs det tillgång till behandling lokalt.

Samernas 20:e konferens konstaterar, att för att kunna erbjuda en likvärdig psykisk hälsovård krävs det personal med specialkompetens, som hämtas från de samiska befolkningen.

2. Diskriminering av samer

Det har over lang tid vært konkrete eksempler på diskriminering og trakassering av samer. Vi har sett flere grove eksempler på dette, der et av tilfellene omhandler en samisk student som ble trakassert og fysisk angrepet på grunn av sin samiske etnisitet. Videre er nedverdiggende holdninger mot samer i media et problem. Hatefulle ytringer på internett og sosiale medier er også et alvorlig og økende problem. Dette er forhold som både er uverdige og uakseptable.

Samenes 20. konferanse har registrert at det fra flere hold er tatt avstand fra slike holdninger og tilstander. Samekonferansen savner likevel tiltak og forslag for å få slutt på disse forholdene.

Flere tiltak kan igangsettes, både strakstilltak og tiltak i et lengre perspektiv. Som et av tiltakene vil samekonferansen løfte fram et behov for økt kunnskap og kjennskap om urfolk blant majoritetsbefolkningene i Russland, Finland, Norge og Sverige.

Samekonferansen vil derfor be om at det fra nordisk hold, og i nært samarbeid med Sametingene og samer i Russland, igangsettes et arbeid med kunnskapsutvikling og holdningsendringer, spesielt rettet mot majoritetsbefolkningene.

3. Barentssamarbeidet

Samenes 20. konferanse gratulerer partene i Barentssamarbeidet med 20 årsjubileet for samarbeidet, som skal markeres i Kirkenes den 3.-4.6.2013.

I forbindelse med fornyingen av samarbeidserklæringen viser vi til uttalelsen fra den 2. Barents urfolkskongressen, som var samlet i Kirkenes 9. – 10.12. 2012. Samekonferansen støtter uttalelsen, og henstiller til partene i Barentssamarbeidet å følge opp uttalelsen.

For urfolkene i nord har Barentssamarbeidet representert en ny tid og nye muligheter for grenseoverskridende kontakt og samarbeid. Vi har fått økte muligheter til både erfaringsutveksling og konkrete samarbeidsprosjekter. Vi samer bor i alle de landene som Barentssamarbeidet omfatter. Vi mener at urfolks deltakelse og representasjon i det politiske samarbeidet er avgjørende for en videre utvikling av Barentssamarbeidet. Det er viktig for oss at vi som urfolk ikke bare er objekter for samarbeidet, men er i stand til å være deltakere og partnere både for hverandre og for statene og regionene vi bor i.

Samekonferansen mener at det burde være en selvfølge at alle de tre urfolkene i Barentsregionen skal kunne representere seg selv i Barents regionråd og at urfolkene må være representert i Barentsrådet. Dette er det neste, viktige steget å ta hvis man har ambisjoner om at urfolkssamarbeidet skal gå i samme takt som utviklingen i Barentssamarbeidet for øvrig. Vi forventer at dette følges opp i forbindelsen med fornyelsen av Kirkenes-erklæringen.

4. Valperioderna

Samernas 20:e konferens uppmanar Sametingen att koordinera valperioderna och tidpunkten då val till sametingen genomförs. Fördelen med detta kan vara att man får ett större intresse för samernas gemensamma utmaningar och lösningar, eventuellt ett större intresse från mediernas sida och en samhällsdebatt där man inte behöver konkurrera med val på riksnivå, regionnivå eller lokalnivå och detta skulle underlätta koordineringen av det parlamentariska samarbetet över riksgränserna.

Samekonferensen kräver att samerna får makt att besluta om valordningen. Ett mål bör vara att man utarbetar en valordning, som beaktar samernas behov.

Förhandlingarna om en nordisk samekonvention är i gång. Detta innebär stora utmaningar för de samiska organisationerna och sametingen rörande krav, stadgar och politiska former, som staterna kan komma med. Det är en naturlig sak att också samerna förbereder sig att genomföra samekonventionen och de möjligheter till ett ökat samarbete över riksgränserna, som ges. Vi ska också själva vara redo att harmonisera vår verksamhet och stärka det parlamentariska samarbetet både beträffande resurser och makt. En harmonisering av sametingsvalen kan vara ett steg i rätt riktning.

5. Samisk ungdom och traditionella näringar

Samernas 20:e konferens är oroad över framtiden för de traditionella näringarna i Sápmi. Intrånget i samiska marker, som saknar motstycke, och klimatförändringarna antas accelerera i en aldrig skådad takt till år 2053.

De traditionella näringarna inkluderande renskötsel, fiske och jakt är de enda näringarna, som sedan urminnes tider har lyckats bruka de arktiska regionerna på ett bärbart sätt. Sameungdomen är följaktligen tillsammans med kommande generationer de, som kommer att leva kvar på markerna sedan den sista gruvan stängts. Vi är de som måste leva med konsekvenserna och riskerna från dagens industriella utveckling.

Det värsta scenariot är att år 2053 i värsta fall den industriella utvecklingen och gruvdriftens utveckling kan göra det omöjligt att utöva de traditionella näringarna. För att undvika detta borde samernas rätt till traditionella näringar och deras äganderätt till land, vattendrag och hav erkännas och skyddas i den nationella lagstiftningen. Markerna, vattendragen och haven får inte förvaltas eller utnyttjas på ett sätt som hindrar samerna från att utöva sina näringar.

6. Problemen med rovdjuren inom det samiska renskötselområdet

Samekonferensen uppmanar till samarbete med staterna om problemen med rovdjuren och antalet rovdjur måste vara sådant att renskötseln klarar sig nu och i framtiden (också år 2053). Jaktlicenser ska man kunna få så snabbt som möjligt och i tillräcklig mängd.

Samernas 20:e konferens rekommenderar att man får till stånd en gemensam rovdjurspolitik i det samiska renskötselområdet, som också inbegriper allmän jakt.

Den traditionella metoden att skydda renarna har varit jakt och att man förflyttar sig till områden, där renen kan beta i lugn och ro. Staternas nutida politik och en minskning av betesmarkerna medför svårigheter. Det enda sättet att säkra att renen får beta i lugn och ro, är att minska antalet rovdjur.

7. Förhandlingar mellan staterna

Förhandlingarna mellan de stater som etablerat sig på samiskt område, måste erkänna att den samiska kulturen inte är underlägsen majoritetens kultur, utan den har lika värde samt också det faktum att laxfångst i gränsälvarna är karaktäristiskt för respektive lokala samiska kulturer, för det lokala samiska levnadssättet och den lokala samiska matförsörjningen. För staternas vidare arbete med att säkra att samerna beaktas som en mänsklig part med lika rättigheter och friheter och att överenskommelser mellan dessa stater inte får dölja eller marginalisera de lokala samiska befolkningarna som en slags lokal befolkning under majoriteten i dessa stater. Nya avtal som framförhandlats mellan dessa stater måste tydligt rikta sig till och sättas i samband med den lokala samiska befolkningen och dess efterkommande som en speciell juridisk verklighet.

Förhandlingarna måste således sättas i samband med det faktum att samiska folket bor på bägge sidorna av gränsen och är ett folk. I förhandlingarna mellan Norge och Finland, Norge och den ryska federationen, Sverige och Norge, Sverige och Finland och den ryska federationen och Finland får dessa inte hindra de samiska representanterna att agera som ett folk. Regeringarna ska därför vidta lämpliga åtgärder för att underlätta kontakterna och samarbetet mellan samerna tvärs över gränserna inkluderat aktiviteter inom de ekonomiska, kulturella, andliga och miljömässiga sektorena.

Staterna som har etablerat sig på det samiska folkets område kommer att förhandla om matförsörjningen i gränsälvar och andra internationella angelägenheter. Staterna ska återspegla rättigheter, som är skisserade i avtal, som är förhandlade med ett fullständigt och effektivt deltagande från de lokala samiska samhällenas sida.

